

1. Κλέοβις και Βίτων, γύρω στα 615-590 π.Χ. (Μουσείο Δελφών).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΛΑΣΤΙΚΗ

Τύποι και εξέλιξη

Τα ελληνικά γλυπτά εξυπηρετούσαν θρησκευτικούς, ως επί το πλείστον, σκοπούς, τουλάχιστον κατά τις πρωιμότερες περιόδους. Χρησίμευαν στη διακόσμηση των ναών – για αετωματικές συνθέσεις, ζωφόρους, ακρωτήρια – , ως λατρευτικά αγάλματα, που τοποθετούνταν στο σηκό του ναού, και για αναθηματικά μνημεία που ανεγείρονταν σε ιερά. Αναμνηστικά γλυπτά – μιας νίκης, ενός θριάμβου σε αθλητικό αγώνα, μιας συνθήκης μεταξύ πόλεων – είχαν επίσης μεγάλη σπουδαιότητα, ενώ παράλληλα περίπτα αγάλματα στόλιζαν και ταφικά μνημεία.

Τα θέματα που είχαν την προτίμηση στην ελληνική πλαστική μπορούν να διαιρεθούν σε δύο κατηγορίες: σε αυτά που απεικονίζουν α) τους μύθους των Ελλήνων, τις διάφορες ιστορίες των θεών τους και τις γενναίες πράξεις των ηρώων τους, β) την καθημερινή ζωή της εποχής – διαγωνιζόμενους αθλητές, αγωνιζόμενους πολεμιστές, γυναίκες με τα παιδιά τους και τις θεραπευαίδες τους ή, τέλος, θρηνωδούς κοντά σε τάφους αγαπημένων προσώπων.

Τα κύρια υλικά που χρησιμοποιήθηκαν από τους Έλληνες καλλιτέχνες για τα μεγάλα αγάλματα ήταν ο λίθος (ασβεστόλιθος και μάρμαρο), ο χαλκός, το ξύλο, και σε μικρότερη κλίμακα ο πλός, ο συνδυασμός χρυσού και ελεφαντοστού και κάποτε ο σίδηρος. Όλα τα λίθινα γλυπτά επιγράφονταν, άλλοτε ολόκληρα, άλλοτε μόνο μερικά. Ο χαλκός όμως υπήρξε, καθ' όλη τη διάρκεια της ελληνικής ιστορίας, το προτιμώμενο υλικό για αγάλματα. Τα ελληνικά χάλκινα αγάλματα αφήνονταν στο φυσικό τους χρώμα.

2. Κυρία της Αιχκετε, γύρω στα 650-600 π.Χ., ύψος 0,65 μ. (Μουσείο Λούβρου).
3. Άγαλμα αφιερωμένο από τον Νικανδρό, γύρω στα 650 π.Χ. (Εθνικό Αρχ. Μουσείο).

ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (περ. 700-480 π.Χ.)

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, λίθινα γλυπτά αγάλματα και ανάγλυφα, φυσικού μεγέθους και μεγαλύτερα, δεν κατασκευάζονται στην Ελλάδα πριν τα μέσα του 7ου αι. π.Χ. Τα πρωιμότερα γνωστά μεγάλα αγάλματα της Ελλάδας πιστοποιούν την επίδραση που ήρθε από την Ανατολή και κυρίως την Αίγυπτο. Ωστόσο, τα ελληνικά πλαστικά έργα θέτουν από την πρώτη στιγμή δικές τους αρχές και εκφράζουν τον πολιτισμό της αρχαϊκής Ελλάδας, που είναι ολότελα διαφορετικός από αυτόν των άλλων λαών.

Στα μέσα του 7ου αι. π.Χ. δημιουργείται στην ελληνική τέχνη το στυλ που ονομάστηκε «δαιδαλικό», του οποίου τα πρώτα χάλκινα δείγματα βρέθηκαν στην Κρήτη.

Τυπικά δαιδαλικά χαρακτηριστικά είναι το τριγωνικό πρόσωπο με τα οριζόντια μάτια, το στρογγυλό σαγόνι και το επίπεδο κρανίο, τα μακριά μαλλιά, χτενισμένα σε κατακόρυφους βοστρύχους που χωρίζονται σε οριζόντιες σειρές ή οριζόντιους κυματισμούς.

Κύριος τύπος μεταξύ των πρώιμων αρχαϊκών γλυπτών είναι εκείνος του ιστάμενου νέου (**κούρου**), που ακολουθεί αρχικά τις δαιδαλικές συμβάσεις αναπάρστασης της κεφαλής. Το σώμα αποδίδεται γυμνό, σε αυστηρά μετωπική στάση, με το αριστερό πόδι λίγο πιο εμπρός από το δεξί, τους βραχίονες κοντά στα πλευρά, κάποτε λυγισμένους στο ύψος των αγκώνων. Η όλη στάση τονίζει τη σταθερότητα του ανθρώπινου σώματος (εικ. 1, 2, 3). Στα πρώιμα αυτά χρόνια οι ανατομικές λεπτομέρειες (αφτιά, γόνατα, πλευρά) εμφανίζονται σαν να μην αποτελούν οργανική ολότητα με το σώμα, το οποίο είναι τετραγωνικό, φυλακισμένο ακόμη μέσα στον ορθογώνιο ογκόλιθο από τον οποίο σμιλεύτηκε.

Επιμέλεια: Δ. Αμυρίδης

Κείμενα: Σταυρούλα Δ. Ασημακοπούλου
Αρχαιολόγος